

BEDŐ ALBERT (1839–1918) ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA

Andrési Pál és Andrésiné dr. Ambrus Ildikó

Bedő Albert Erdészeti Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium

„Szeressük hazánkat, nemzetünket és szakunkat hűséggel, egyetértéssel és összetartással.”

Kálnoki Bedő Albert

GYERMEK- ÉSIFJÚKORA

Bedő Albert, ősi székely család sarja. Édesapja, dr. Bedő Lajos (1811-1902) unitárius lelkész volt, Erdélyben, a Háromszék vármegyei Sepsiköröspatakon. Édesanyja, Jancsó Anna (1821-1891). A pár első gyermeke volt Albert, akit Lajos, majd további három leánytestvér, Lujza (1846), Rozália (1848) és Anna (1852) követett. Bedő Albert 1839. december 31-én született Sepsiköröspatakon. Gyermekkorában szülei minden bizonnyal sokat foglalkoztak vele, taníttatására sokat áldoztak. Egész életpályáját meghatározta a szülői otthon, és szűkebb környezete. Otthonról hozta a természet, ezen belül az erdő szeretetét, tiszteletét. Az ifjú Albert alapiskoláit édesapja szolgálati helyén végezhette. Ezt követően középfokú tanulmányait előbb a székelykeresztúri Unitárius Főgimnáziumban, majd Kolozsváron, a folytatta, ahol 1858-ban tett érettségit. Ezt követően két évig Kolozsváron teológiát és jogot tanult. Vélhetően 1861-ben iratkozott be a selmechányai Bányászati és Erdészeti Akadémia erdész szakára

SZAKMAI PÁLYAFUTÁSA

A végzést követően, 1864-től Szlavóniában magánerdészeti szolgálatba lépett erdészsegédként. Első írásai 1864-ben jelentek meg az Erdészeti Lapok hasábjain. Innentől kezdve rendszeresen publikált a lapban. Az 1866-ban megalakult Országos Erdészeti Egyesület első titkárává Bedő Albertet választotta a tagság. Ezt a tisztséget 1880-ig töltötte be. 1868-ban erdészeti szakmai tudása és jogi ismeretei birtokában állami erdészeti szolgálatba lépett. Tevékenyen közreműködött az 1879. évi, első erdőtörvény megalkotásában. Fontosnak tartotta alsó fokú állami erdészképzés megteremtését, az erdész szakma szakemberekkel történő ellátását. Erre a lehetőséget az 1879-es erdőtörvény teremtette meg. Bedő szerepe kiemelkedő volt az erdészeti kutatások megindításának előkészítésében. Támogatta az erdészeti meteorológiai hálózat kiépítését. Szorgalmazta a külföldi fajokkal kapcsolatos kísérleteket. Bedő nevéhez fűződik továbbá az OEE háromemeletes palotájának felépíttetése 1884-1886 között Budapesten az Alkotmány utcában, benne pompás szakkönyvtárral, valamint az első magyar erdészeti közgyűjtemény (múzeum) létrehozása. 1896-ban politikai pályára lépett a Szabadelvű Párt színeiben. Előbb az apatini, majd a székelykeresztúri választókerület országgyűlési képviselőjének választották.

TUDÓSÉSSZAKÍRÓMUNKÁSSÁGA

Első írását a bálványfáról készítette, amely 1864-ben jelent meg az Erdészeti Lapokban. Ismert szakirodalmi munkássága 113 bibliográfiai egység, amelyből 93 jelent meg az Erdészeti Lapok hasábjain. Emellett az Erdészei Lapokban 1874 és 1895 között „*A fapiacról*” című állandó rovata volt, amelyek további 239 bibliográfiai egységgel növelik a munkásságát. Az Erdészeti Lapok mellett szakmai írásai jelentek meg a Gazdasági Lapokban (1865-66, 1970-72), az Erdő és Gazdasági Lapokban (1867) és a Természettudományi Közlönyben (1892) is. Király Pál (2000) részletesen közli ismert szakirodalmi munkásságát. Először 1874-ben jelent meg az „*Erdő-őr, vagy az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben*” című könyve, amely sajátos módon, kérdés-felelet formájában tárgyalja az erdészeti ismereteket, összesen 20 fejezetben. Valamennyi erdőőri szakiskolában a kezdeti évtizedekben ezt a könyvet használták szakmai tankönyvként. Az 1870-es években több könyve jelent meg, így a fakereskedelemtől és erdészeti kiállításról is írt. Az 1879-es erdőtörvény hatására létrehozott erdőigazgatóságok szakembergárdája lehetővé tette a hazai erdők községhatár részletességű felvételezését. Bedő Albert 1885. június 15-én a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának ülésén „Magyarország erdőségeiről” címmel olvasta fel székfoglaló értekezését. Hatalmas és hézagpótló munkájáért még 1885-ben

a Magyar Tudományos Akadémia a levelező tagjai közé választotta. Az akadémiai előadás anyaga könyv alakban még 1885-ben megjelent „*A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása*” címmel. A háromkötetes, monografikus mű első kötete a hazai erdőgazdálkodás általános viszonyait mutatja be. A második kötetben az erdők törzskönyve található. A harmadik kötetben a kincstári erdők adatait jelentette meg. A háromkötetes munkához tartozott egy 12 szelvényből álló, 1:360.000 méretarányú átnézeti térkép is, amelyet napjainkban az erdész szakma csak „*Bedő-térképként*” emlegeti.

A KÖZÉLETI EMBER

Bedő Albert számtalan egyéb közéleti tevékenységet vállalt, ami igazolja kiemelkedő szellemi nagyságát. Az 1899-ben Marosvásárhelyen alapított Székely Egyesületnek legfőbb célja volt a székelység körében felmerült társadalmi és gazdasági problémák gyökereinek a feltárása, illetve ezekre megoldások keresése. Fontosnak tartották a székelység helyben tartását, ezen keresztül ősi területük etnikai jellegének megőrzését. Az egyesület elnöke Bedő Albert volt. A XIX. század végén a civil társadalom önszerveződéseiként különféle értelmiségi körök, asztaltársaságok alakultak. Ilyen civil szervezet lehetett a „*Magas Fenyőfatársaság*” is, amelynek vezetője – ahogyan maguk között nevezték „*főfenyője*” – volt Bedő Albert. Feltételezhetően vadászott is, bár elfoglaltsága mellett erre igen kevés ideje maradhatott. Az 1880-as években azonban tagja volt az 1881-ben alapított Országos Magyar Vadászati Védegyelet igazgatóságának.

Bedő Albertnek a rengeteg elfoglaltsága mellett még sportolásra is volt ideje, ereje. A feljegyzések szerint úszással és evezéssel is foglalkozott. 1889-ben jelenik meg a Nemzeti Hajós Egylet (NHE) tagjai között. Nem sokkal később, 1891-ben már az egylet elnökévé választják. Kiemelkedő szervező képessége révén a hazai evezős sportnak is meghatározó alakjává vált.

BEDŐ ALBERT EMLÉKÉT ŐRZIK

Bedő Albert emlékét, elsőként, halála után közel négy évtizeddel az OEE kívánta megőrizni, maradandóvá tenni. Az 1957. megrendezett OEE vándorgyűlésen Madas András elnök jelentette be elnöki beszámolójában a Bedő Albert Emlékérem alapítását. Király Pál (2000) szerint „*a Bedő-díj az elmúlt több mint négy évtized alatt az erdész-társadalom által legnagyobbra értékelt erdészeti kitüntetésé vált*”.

Az 1960-as években az USA-ban élő Bedő leszármazottak ajándékaaként került vissza Magyarországra, ezen belül Sopronba Bedő Albert gyönyörű bronz mellszobra, amely Strobl Alajos alkotása. Az 1883-ban létrehozott ásoththalmi (egykor Szeged-királyhalmi) erdőőri szakiskola alapításában Bedő tevékenyen részt vett. Az iskolában a kezdeti évtizedekben Bedő Erdő-őr című könyvét használták tankönyvként. Bedő már az első évfolyam vizsgabizottságának elnökeként részt vett a vizsgán. Az iskola 1961-ben kapta meg az engedélyt arra, hogy Bedő Albert nevét viselje. Strobl Alajos által készített bronz szoborról 4 másolat készült, melyekből egy az ásoththalmi erdészeti szakképző iskolában, egy az országos Erdészeti Egyesület könyvtárában, egy Kálnok főterén, egy pedig az Agrárminisztérium árkádjá alatt emlékeztet Bedő Albert szakmai nagyságára. 2001. szeptember 29-én Kálnokon a helyi általános iskola felvette dr. Bedő Albert nevét. 2006-ban pedig az iskola épületének homlokzatán ünnepélyes keretek között avatták fel Bedő Albert portré-domborművét, E. Lakatos Aranka szobrászművész alkotását. Földrajzi elnevezések: Miskolcra a Lyukó-bánya felé vezető út közelében található a Bedő Albert forrás, amelyet jelzett turistaút nem érint. A Bükk hegységben, Lillafüred közelében található a 337 méter magas Bedő Albert hegy. Bedő emléket hirdeti Ásoththalmom külterületén, a felső-ásoththalmi erdőben található Bedő-liget, ami egy 4,9 hektár területű, mesterségesen telepített elegyes lomberdő. Kiss Ferenc erdőmérnök ültetette 1908-ban Bedő születésének 70. évfordulója tiszteletére.

IRODALOM

- Albert Levente (szerk. biz. elnök)(2008): Az erdészeti felsőoktatás 200 éve, III. kötet Nyugat-magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Sopron, 771 o.
- Andrési Pál (1998): Emlékezés Bedő Albertre, iskolánk névadójára – In: Andrésiné dr. Ambrus Ildikó (főszerk.): 115 éves az erdészeti szakoktatás Ásoththalmon, 1883-1998. Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium, Ásoththalmom, 89-92. old.
- Andrési Pál (2008): Bedő Albert díszdoktori elismerése Erdészeti és Faipari Híradó, 2. szám, 14. old.
- Andrésiné dr. Ambrus Ildikó (szerk.)(2002): Bedő-emlékfűzet Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium, Ásoththalmom, 51 old.
- Bartha Dénes – Oroszi Sándor (szerk.)(1997): A magyar erdészeti irodalom bibliográfiája, Csapody István: kiegészítések a Gerlai-féle bibliográfiához, Bedő Albert művei Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztálya Közleményei, Budapest – Sopron, XXXIII. füzet, 12. old.
- Buday Barna (szerk.)(1902): A Székely Kongresszus szervezete, tagjaink névsora, tárgyalásai és határozatai, Budapest.
- Bund Károly(1918): Kálnoki Bedő Albert dr. 1839-1918 Erdészeti Lapok, 1918. november 15, 504-509. old.
- Csáky Károly (2002): Jeles elődeink Liliom Aurum Kiadó, Dunaszerdahely, 16-17. old.
- D. Nagy András (1983): Visszaemlékezés In: Fröhlich András (szerk.): „Bedő Albert” Erdőgazdasági Szakmunkásképző Intézet jubileumi évkönyve, 1883-1983. Ásoththalmom, 63-72. old.
- D. Nagy András (1984): Emlékezés Bedő Albertre, Erdőgazdaság és Faipar, januári szám, 7-8. old.

- Ferencz József (1950): Az unitarizmus és a Magyar Unitárius Egyház története, Magyar Unitárius Egyházkör Tanácsa, Budapest.
- Fröhlich András (1983): Az iskola története, In: Fröhlich András (szerk.): „Bedő Albert” Erdőgazdasági Szakmunkásképző Intézet jubileumi évkönyve, 1883-1983. Ásotthalom, 7-38. old.
- Fröhlich András (1990): Az Erdészimnuszst énekeltük Bedő Albert sírjánál, Az Erdő, 1990. február, 86-87. old.
- Gerlai Arnold Gusztáv (1936): A magyar erdészeti irodalom könyvészete 1934-ig, Bedő Albert (kálnoki) művei: 18-26. old. Rötting-Romwalter Nyomda Bérlei, Sopron.
- Kádár Zsombor (1999): Székelyföldi erdészeti arcképcsarnok, Háromszék szülöttje volt (Bedő Albert), Az Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztálya Közleményei, Budapest, XXXIX. füzet, 89-94. old.
- Kálnoky Bedő Zoltán (2007): A kálnoki nemes Bedő család felvezetve 1225-2007-ig, A Bedő család családfája
- Kelemen Miklós (1997): Az Unitárius Egyház története a mai Magyarország területén, Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 1-2. és 63-81. old.
- Kenyeres Ágnes (főszerk.)(1967): Magyar életrajzi lexikon I. (A-K) Akadémiai Kiadó, Budapest, 156-157. old.
- Király Pál (1967): Az Országos Erdészeti Egyesület története – 1866-1966, Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, Budapest.
- Király Pál (1977): Új adat Bedő Albert életrajzához, Az Erdő, 1977. áprilisi szám, 184-186. old.
- Király Pál (1979): Az Erdőtörvény centenáriuma, Erdőgazdaság és Faipar, 1979. novemberi szám, 1-4. old.
- Király Pál (2000): Bedő Albert (1839-1918) élete és munkássága, Erdésznagyjaink arcképcsarnoka 12. Nyugat-Magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Sopron, 37 old.
- Király Pál (2000): A velünk élő múlt, Erdészeti emlékhelyek Magyarországon, Országos Erdészeti egyesület, Budapest, 236 old.
- Kisfaludi Júlia (2012): Bedő Albert eddig ismeretlen arca, Erdészeti Lapok CXLVII. évf., 7-8. szám, 258-260. old.
- Kollwenz Ödön (1989): 150 éve született Kálnoki Bedő Albert, Az Erdő, januári szám, 32. old.
- Máthé György (1918): Kálnoki Bedő Albert dr. (1839-1918), Unitárius Közlöny, 167-170. old.
- Orbán Fityi Dezső (2002): Az unitárius Bedő Albert és kapcsolata Kálnokkal, In: Andrásiné (szerk.): Bedő-emlékfüzet, Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium, Ásotthalom, 45-48. old.
- Oroszi Sándor (1987): Bedő Albert (1839-1918), In: Für L. – Pintér J. (szerk.): Magyar agrártörténeti életrajzok, A-H. Magyar Mezőgazdasági Múzeum, Budapest, 137-140. old.
- Oroszi Sándor (1988): Bedő Albert, In: Évfordulóink a műszaki és természettudományokban, Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, Budapest, 72-73. old.
- Oroszi Sándor (1989): Bedő Albert és a székelyek ügye, Az Erdő, júniusi szám, 247-248. old.
- Pálmay József (1999): Udvarhely vármegye nemesi családjai, Kálnoki és holgyai Bedő család Kálnokról Heraldika Kiadó, Budapest, 25. old. (A mű eredetijének, amely 1900-ban jelent meg, a hasonmás kiadása)
- Pápai Gábor (2006): Bedő Albert domborműportré a kálnoki iskola falán, Erdészeti Lapok, 141. évf., 12. szám, 418-420. old.
- Sepsiszéki Nagy Balázs (1998): Székelyföld falvai a huszadik század végén, (Kovászna megye, Háromszék), Nap Kiadó Bt.
- Solymos R. (szerk.)(2000): Emlékezés Bedő Albertre 1839-1999, Emlékiülés a Magyar Tudományos Akadémián 1999. november 5. anyaga, MTA Agrártudományok Osztálya, Budapest, 97 old.
- Szinnyei J.(1891): Magyar írók élete és munkái I. (Aachs-bzenszki), Budapest, Hornyánszky, (online hozzáférés).
- Tompa Károly (1989): Bedő Albert, Élet és Tudomány, október 4-ei szám.
- Tompa Károly (1992): Bedő Albert sírjánál jártam, Az Erdő, decemberi szám, 568. old.

A budapesti unitárius székház és templom, Budapesti Unitárius Egyházközség és a Heltai Gáspár Kft, Budapest, (é.n., kb.1996)

A magas Fenyőfa-Társaság emlékkönyve, I. kiadás Budapest, 1892, Az Országgyűlési Értésítő Kö- és Könyvnyomdája, II. kiadás Budapest, 1908, Pátria.

Az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűlése, Erdészeti Lapok, 1957. december, 441-455. old.

Bedő (kálnoki) Albert, In Magyar Lexikon III. kötet, Wilckens és Waild kiadóhivatala, Budapest, 1879, 326. old.

Dr. Bedő Albert, Unitárius Közlöny, 1918, 11-12. szám.

Kálnoki Bedő Albert orsz. főerdőmester és ministeri tanácsos 25 éves államszolgálatának, jubileuma Erdészeti Lapok, 1893. 3. szám, 215-270. old.

Kálnoki Bedő Albert, Erdészeti Lapok, 1918. 21-22. füzet, 505-509. old.

Kálnoki dr. Bedő Albert www.palmito.hu